

Egyenes beszéd a verésről¹

Ma nem találunk olyan tudományos közleményt, amely támogatná a gyermekek verését. Ez a vélemény, amelyet az elmeszakértők és gyermek-fejlődéslélektan szakértők és más kapcsolódó területek szakértői is osztanak, évtizedek alatt fejlődött ki és már évszázadokkal ezelőtt is létezett. Ez nem jelenti azt, hogy nincsenek hívei a gyermekek fizikai büntetésének, ahogy az is hamis állítás lenne, hogy nincsenek hívei az asszonyok fizikai büntetésének. Mindkét gyakorlat elterjedt, és azok az emberek, akik másokat megütnek, általában azt hiszik: jogosan, igazolható okkal cselekszenek.

■ TARTÓS HATÁS A GYEREKEKRE

Egyes kutatók azt állítják, hogy minden felnőtt által a gyerek ellen elkövetett erőszakos tett, akármilyen rövid és szelíd, élethosszig tartó érzelmi sebhelyet hagy. Bizonyos értelemben ezt személyes tapasztalatunkból is alátámaszthatjuk. Legtöbbször elismerjük, hogy a legélénkebb és legkellemetlenebb gyerekkori emlékeink a szüleink által okozott sértések, sérelmek voltak. Vannak, akik annyira kellemetlennek találják az ilyen emléket, hogy úgy tesznek, mintha mellékesek lettek volna, sőt, viccesek. Megfigyelhetjük, hogy amikor említik, mit tettek velük, mosolyognak. A szégyentől, nem az örömtől mosolyognak. A jelenbeli fájdalom elleni védelem érdekében a múltbeli érzéseket elleplezik. Abból a célból, hogy tagadják és minimalizálják a gyerekverés veszélyeit, sok gyerekverőt hallunk, amint úgy érvelnek: „A verés az még nem gyermek-bántalmazás.” Vagy: „Egy kis pöckölés a popsira, egy tockos a fejre nem ártott még senkinek.” Csakhogy tévednek.

Jó hasonlat a gyerekveréshez az ólomtartalmú vegyi anyaggal való érintkezés. Korábbi nemzedékekben a legtöbb ember ólom-alapú festékekkel kifestett házakban lakott és a többségük baj nélkül túlélte. Ügyesek voltak, vagy csak szerencsések? Ma már nem teszünk ilyet. Jobban ismerjük az ártalmakat. A jól értesült szülők ehhez hasonlóan elismerik, hogy a gyerekverés veszélyes mérgező. Nem származik belőle jó és nagyon kockázatos. De néhány szülő megkérdezi majd: „Hogy mondhatod, hogy felelős szülő vagy, ha nem kapod el a gyereket, mielőtt át akar rohanni a forgalomban a túlsó oldalra, ha nem náspángolod el jól, hogy megemlegesse, milyen veszélyes az úttesten szaladgálni?”

A tény viszont az, hogy a veréstől a gyerek olyan hatalmas érzelmi zűrzavarba kerül, amitől sokkal nehezebben jegyzi meg a tanulságot, amit a szülő belé akar vésni. Az a bizonyos „jó kis elnászpángolás” nem csökkenti a felnőtt haragját, és nem javítja a gyerek viselkedését. A gyerekverő felnőttek általában még dühösebbek lesznek, a megvert gyerek pedig még rosszabbul viselkedik majd. Nem azt tanulják meg, hogy a teherautók és a kocsik veszélyesek. Hanem azt, hogy a felnőttek, akiktől függenek, veszélyesek.

■ ELVESZTETT BIZALOM

Az elnászpángolt gyerek nem képes a szülőt a szeretet, a védelem és a kényelem forrásának tekinteni, amelyek minden gyermek egészséges fejlődése szempontjából létfontosságúak. A gyermek szemében a szülő veszély és fájdalom forrásává válik. A félelem, a sértettség és a bizalmatlanság a náspángolás eredményei, s ezek aláássák a gyerek kötődését, jó érzéseit az életben legfontosabb felnőttekhez. Az így elárult gyerek, mint az olyan, akit nem táplálnak megfelelően étellel, melegséggel, pihenéssel, nem fog a lehető legjobb módon éretté válni.

■ FENYEGETÉSEK

Vannak szülők, akik ritkán náspángolnak, vagy egyáltalán nem vernek, de rendszeresen szörnyű dolgokkal fenyegetőznek. „Ha nem vagy hajlandó csendben maradni, amíg telefonálok, egy nagy tüvel bevarrom a szádát!”, vagy „Jobb, ha vigyázol, különben valaki majd levágja az ujjadat. Ez történik a rossz kisgyerekekkel, akik olyasmire nyúlnak, amihez nem szabad.” Van, akinek könnyebb így kezelni a gyerekeket, legalábbis ideiglenesen.

Először, amíg a gyerekek elhiszik a felnőtt fenyegetéseit, félelemből engedelmeskednek. Hamarosan azonban megtanulnak csalni, és hazugsággal elkerülni a hitük szerint rájuk váró szörnyű büntetéseket. Később, ahogy felfedezik, hogy ezek üres fenyegetések, arra a (helyes) következtetésre jutnak, hogy a valaha bizalommal szemlélt felnőttek nem megbízhatóak.

Ha a gyermek és a legközelebbi gondviselő közti bizalom így megromlik, a gyerekek másokkal való bizalmi kapcsolatának lehetősége is elromolhat. Esetleg képtelenek lesznek bármikor is együttműködni vagy intimitásra másokkal. Az ily módon sérültté tett emberek minden kapcsolatot tárgyalások sorozatának élnek meg, amelyben nyerni vagy veszteni lehet. Az ártatlanságot, a bizalmat és becsületességet kihasználásra váró gyengeségnek tekintik, pont úgy, mint ahogy velük is cselekedtek annak idején.

■ ERŐ

A verés azt tanítja a gyerekeknek, hogy az emberek közti kapcsolat alapja az erő, és az nyer, aki erősebb. Minél gyakrabban vernek valakit, annál valószínűbb, hogy olyan felnőtt lesz,

¹ A tanulmány eredetije a www.nospank.net weboldalon található, fordította: Kozma György. Lapunk szerkesztett változatot közöl.

aki a többiekkel nem ésszel és jó példával próbál bánni, hanem erővel. Milyen embert írunk le így? Ilyen a családverő, erőszakos „vadállat”. Ilyen a szexmániás erőszaktevő. Ilyen az asszony-, a partner- és a gyerekverő. A csaló, a szélhámos, a bűnöző: ezek mind ilyen emberek. És ilyenek a gyávák és az erősökön élőködők, akik másoktól nyerik erejüket, éppen a felsorolt erőszakosaktól.

■ HÁZASSÁGON, KAPCSOLATON BELÜLI ERŐSZAK ÉS VERÉS

Az esetek legnagyobb számában az olyan férfiak és asszonyok, akiknek kapcsolatában szerepe van az erőszaknak, a gyerekekkel is erőszakosak. Az ilyen szülőket biztosan erőszakkal nevelték kiskorukban, vagy láttak másokat megverve, fenyegetve.

A bántalmazó és bántalmazott házastársak, partnerek, akik verik a gyerekeiket, olyan bántalmazókat és áldozatokat nevelnek, amilyenek ők maguk. A gyerekek azt tanulják meg a szüleitől példáján, hogy a csalódás feszültségének levezetése, az egyetnem-értés kifejezése, a tekintély kifejezése egy náluk kisebb és gyengébb valakinek a bántásával lehetséges. Ezt az elvet látják minden alkalommal, amikor szüleik verekednek és harcolnak, és mindig, amikor a fizikai büntetések elszenvedőiként vesznek részt e folyamatban.

Azt tanulják meg, hogy amint elég nagyok és erősek lesznek, másokat is azzal fognak ellenőrizni, hogy fenyegetik, vagy bántják őket. Megtanulják, hogy az rendben van, hogy férj és feleség veri egymást és rendben van, hogy felnőttek gyerekeket vernek.

Ha az olyan gyerekek, akiknek személyisége erőszakos háztartásban alakult ki, felnőnek és saját gyermekeket nevelnek, nagyon nehéznek találják majd a saját maguk által tapasztalt viselkedési mintákból kilépni. Olyan technikákat fognak alkalmazni, amivel őket nevelték és valószínűleg továbbviszik az erőszak ciklusát, bántják majd ártatlan gyerekeiket. Amikor a verés eltűnik majd a családok életéből, akkor elkezd majd eltűnni a többi visszaélés is. Nem előbb.

■ ESZKALÁCIÓ

Fizikai sebek és gyermek-halálesetek a gondviselők által alkalmazott fizikai büntetések szélsőséges esetei, következményei. A néha egészen borzalmas tettek elkövetői általában azzal magyarázzák tettüket, hogy a gyerek rossz viselkedése kiprovokálta a büntetést és az eredmény véletlen vagy nem szándékos volt csak.

Sok csecsemő, aki „kiesik a bölcsőből”, „legurul a lépcsőn”, vagy értehetetlen okból „megszűnt lélegezni” valójában a nemvéletlen halálesetek sorát növelné, ha ismernénk az igazságot. Néha az áldozatot vádolják a baleset miatt, „sérülékeny a bőre”, „kétkézes”, „nem volt hajlandó egy helyben állni a büntetés alatt, emiatt érte el az övcsat az ajkát.”

A náspángolók gyakran azzal vigasztalják magukat és hallgatóikat, hogy ők sohasem haragból vernek. Ez a hazugság el akarja rejtteni a valódi ösztönzőt: a haragot. A legtöbb gyerekverő rászokik az erőszakra és a haragra, mert ez azonnali levezetést jelent a feszültségének és csalódásának – és nem azért használják, mert ez hatékony módja a gyerekek „javításának”. Mivel a harag, ha hagyjuk, ösztönösen egyre fokozódik, nincsen mérsekelt mód a gyerekverésre.

■ SZEXUÁLIS ZAKLATÁS ÉS VERÉS

A náspángolt gyerekek a testüket nem tekintik a saját személyes tulajdonuknak. A verés arra a gondolatra vezeti rá őket, hogy elfogadják, a felnőtteknek van hatalmuk a testük felett, s joguk van fájdalom okozására is. A hátsójukon való megveretés azt tanítja, hogy a nemi jellegű területeket is a felnőttek birtokolják. Az a gyerek, akit hétfőn megvernek, nem fog tudni „nem” mondani kedden egy szexuális zaklatónak. Azok az emberek, akik gyerekeket zaklatnak, tudják ezt. Olyan gyerekeket zaklatnak, akiket úgy neveltek, hogy „engedelmeskedj, különben...” és az ilyen gyerekek könnyű prédájává válnak a nemi erőszaknak is.

■ FENÉKRE VERÉS ÉS NEMI FEJLŐDÉS

A fenékre verés éretlen szexuális érzéseket is generálhat egyes gyerekekben. Nincs hatalmuk ezek felett az érzések felett, s nem is értik, mi történik velük ilyenkor. Egyes gyerekek számára kialakul az a tragikus összefüggés, amely összeköti a fájdalmat, a megaláztatást és a nemi izgalmat, s ez egész életükben végigkíséri őket. Lehet, hogy megházasodnak, családjuk lesz, felelős állásban vannak a közösségben és nem is látszik rajtuk semmilyen érzelmi sérülés, mégis titokban kínozza őket a szegény olyan igényeik miatt, amely miatt néha kényszeresen prostituáltakhoz fordulnak, akiket náspángolnak vagy akiktől fenékre verésben lehet részük. A pornó-biznisz virágzó üzletágá alakította az ilyen boldogtalan egyének igényeinek kiszolgálását. Az orvostudomány már régen bebizonyította, hogy a gyerekkori fenékre verés és a későbbi bizarr nemi vágyak és viselkedések összefüggenek. Már ez is elég ok lehet arra, hogy ne verjük a gyerekkünket.

■ A FENÉKRE VERÉS FIZIKAI VESZÉLYEI

A fenék területén mélyen bent van a sciaticus ideg, a test legnagyobb idegpályája. Egy erős fenékre történő ütés, különösen olyan eszközzel, mint egy darab fa, vérzést okozhat az ideg körüli izmokban, esetleg meg is sérti és ezáltal az érintett láb is sérülhet. A nagyon finom farokcsont a gerinc alján szintén megsérülhet a verés közben. Amikor a gyermeket ráveszik, hogy hajoljon le az ütéshez, a nemi szervük is megsérülhet. A kórházi személyzetnek gyakran jelentenek erőszakos büntetések hatására megsérült nemi szervet vagy farokcsont elmozdulást. Vannak emberek, akik a gyermekek fenekének verését azzal próbálják igazolni, hogy Isten vagy a Természet ezt a testrészt kifeje-

zetten náspángolásra teremtette. Ez az állítás értelmetlen. Az emberi test egyetlen része sem teremtett erőszak céljára.

■ FIZIKAI VESZÉLYEK A KÉZRE ÜTÉSÉNél

A gyerek keze különösen sérülékeny, mert inai, idegei, izületei és erei közel vannak a bőrhöz, s nincs alatta védő hájszövet. A kisebb gyerekek kezét megütni különösen veszélyes, mert a csontok növekedő szintje, ha megsérül, a kéz eltorzul, vagy használatában sérül. A gyerek kezének ütése törést, ficamot és korai csontritkulást okozhat.

■ RÁZÁS

A rázás a gyerekek vakságot, csigolyatörést, agykárosodást vagy akár halált is okozhat.²

■ OTTHONI VERÉS ÉS ISKOLAI TELJESÍTMÉNY

A legtöbb tanár tanúsíthatja, hogy azoknak a gyerekeknek van bajuk a viselkedésükkel az iskolában, akiket a leginkább bántalmaznak otthon. Az elnászpángolt gyerekek arra szoknak rá, hogy ugyanilyen túlzó rossz bánásmóddal fordulnak feléjük majd a külvilág tekintélyszemélyei is. Sok ilyen gyereknek az otthoni csatamező kiterjed az iskolára is. Emiatt tanulmányaik-

² Az Egyesült Államokban, vagy Nagy-Britanniában külön felkészítik a szülőket és szakembereket arra, hogy megértsék, milyen veszélyes a kisgyerek rázása. Mindenhol megtalálhatók a „ne rázd a kisbabát” szórólap, mert sok gyerek maradandó sérülését, halálát okozta már a rázás. Különösen a csecsemők esetében nagy veszélye van a gerincvelő megszakadásának, vérömleny kialakulásának – mivel a csecsemő feje nagyobb és súlyosabb a testhez képest, mint az idősebb gyerekek esetében – az ijedségről, érzelmi traumáról nem is beszélve. (A szerk.)

ban nem haladnak, kimaradnak az iskolából, konfliktusba kerülnek az ifjúságvédelemmel, és később a büntetés- végrehajtással. Kísérleteket tesznek, hogy pajzsot emeljenek maguk és az ellenségesnek, kényelemhiányosnak érzett külvilág közé, és természetesen a hasonló gondokkal küzdő gyerekek társaságában kötnek ki. „A szüleim és a tanárain nem értenek meg – csak a haverok.” – mondják. És jó okuk van ezt hinni. Ez az egyik oka az utcai bandák kialakulásának, és ez nagyon vonzó a náspángolással, ütlegeléssel, megalázással, fenyegetéssel, sértésekkel, állandó kritikával, ésszerűtlen korlátozásokkal, érzelmi és fizikai elhanyagolással nevelt és körülvevő, önérzetükben sérült gyerekeknek.

Nem kell meglepődnünk azon, ha sok fiatal annyira elutasítja a felnőtt világot, amennyire tapasztalja, hogy az is elutasítja őt. Azon sem kell meglepődni, ha a kamaszok, akiket erőszakban neveltek, amint képesek, maguk is az erőszakhoz folyamodnak. Gyakran a fiatalok azt hiszik, az agresszivitás a túléléshez elengedhetetlen és emiatt balesetek vagy katasztrófák érik őket. Tömött börtöneink bizonyítékok erre.

Egyes tanárok fáradhatatlanul dolgoznak azon, hogy a túl sok agressziót kapott gyerekek haragját átirányítsák, és némi bizalomra is megnyissák őket, amiből túl keveset tapasztaltak. Ez azonban hatalmas feladat, különleges képzettség kell hozzá és olyan elkötelezettség, aminek fenntartása nem mindenkinek áll módjában hosszabb időszakokon át. A közoktatás forrásai ehhez nem elegendők. Az iskola-elhagyók és a fiatalok bünelkövetők száma csökkenne, ha meg lehetne győzni a szülőket és más gondviselőket arról, hogy ne használjanak olyan nevelési módszereket, amelyek garantáltan társadalomellenessé és önpusztítóvá alakítják a gyerekeket. Vagyis álljanak le a náspángolással és kezdjék el az érzelmi táplálást.

■ NÁSPÁNGOLÁS, DOHÁNYZÁS, IVÁS ÉS DROGOK

A náspángolás megalázó, leértékelő tapasztalat. A megvert gyerek nemcsak az ütések kapja meg, hanem az üzenetét is: „Értéktelen vagy. Elutasítalak.” Ez az üzenet nagyon erősen befolyásolja a gyerek fejlődő személyiségét. Öngyűlöletet sugall. Előbb vagy utóbb minden gyerek találkozik olyan anyagokkal, amelyek azonnali felszabadulást kínálnak az értéktelenség és elutasítottság érzése alól. Mindenhol lát embereket, akik különböző dolgokat tesznek a testükkel, amitől jó érzéseik támadnak. Nehéz meggyőzni a felszabadulást átélő gyereket, hogy ez a megkönnyebbülés csak illúzió, s hogy a sérült öntiszteletet nem lehet úgy kijavítani, hogy valamit lenyelünk, beszúrunk, beszívunk, mert csak mélyebbre ássuk el az újabb és újabb gondok súlya alá.

■ VERÉS ÉS BÜNZÉS

Mindenki ismeri a társadalmi bajok listáját, amelyek a bünyözői magatartás gyökerei: a szegénység, a kirekesztés, a családok felbomlása, a kábítószer, a bandák valamint a halálos fegyverek könnyű elérhetősége. És világos, hogy a fenti lista mindegyike hozzájárul az erőszakhoz és a bünyözéshez. De egy kulcselemet nem szoktunk említeni: s ez a verés.

1940-ben Sheldon és Eleanor Glueck kutatók elkezdtek híres tanulmányukat a bünelkövető és nem-bünelkövető fiúkról. Ők felfedezték fel, hogy bizonyos gyerekkori hatások okozzák egyes gyerekek antiszociális, erőszakos viselkedéseket. Megmutatták, hogy a deviancia első jelei már hároméves korban jelentkeznek – jóval azelőtt, hogy külső hatások érnek a gyerekeket. A Glueck házaspár kimutatta, hogy azok a szülők, akik képtelenek a gyerekeiket nyugodtan, kedvesen és türelmesen kezelni, hanem ehelyett fenyegetéssel és fizikai büntetéssel akarnak hatni, gyakran agresszív, támadó stílusú gyerekeket nevelnek ki. Minél szigorúbb a korai félrekezelés, annál rosszabb az eredmény. A Glueck házaspár azt is megmutatta, hogy a legtrikább az antiszociális viselkedés a figyelmes, támogató, nem-erőszakos, nem-verekező családok esetében. Azoknak a szülőknek, akik azt akarják, hogy gyerekük sose lássa, milyen a börtön belülről, egyszerű az üzenet: soha ne üsd meg a gyereket!

■ VERÉS, RASSZIZMUS ÉS KOLLEKTÍV GYŰLÖLET

A verés a gyereket haraggal tölti fel és bosszú szomjat ébreszt, de a visszacsapás szinte sosem közvetlenül jelentkezik. A legkeményebben vert gyerekek sem ütnek vissza azokra, akik (többnyire) bántják őket. Ehelyett valószínűbb, hogy a képzeletükben keresnek olyanokat, akik felé a haragjukat biztonságosan kifejezhetik, fantázia-ellenségeket fognak kergetni. Néha a kistestvér vagy a háziállat lesz az áldozat. A népszerű szórakoztatók is szívesen kiszolgálják uszítással, gúnyval ezt a szükségletet. Ahogy a gyerekek felnőnek és a közösségük előítéleteinek befolyása alá kerülnek, a haragjukat könnyedén lehet a közösen elfogadott bünbakok felé irányítani. A gyűlölet-kultuszok és a szélsőséges politikai irányzatok tárt karokkal várják őket, s lehetőséget nyújtanak a képzeletet valóra váltani. Minden nemzetben túl sokan ráharapnak a kínálatra. Az ő viselkedésük a náspángoló hagyomány legrosszabb eredménye.

■ VERÉS AZ ISKOLÁBAN

A fejlett világban az iskolai verés teljesen eltűnt. Az európai országokban és sok fejlődő országban törvény tiltja. Ausztriában, Magyarországon, Horvátországban, Cipruson, Dániában, Finnországban, Németországban, Izraelben, Olaszországban, Lettországon, Norvégiában és Svédországban senki, a szülő sem verheti meg a gyereket soha semmiért.

A nagyobb fejlett ipari országok közül az Egyesült Államok a leginkább ellenálló e téren. De fokozatosan a legtöbb állam megtiltotta az iskolai testi büntetést és az olyan államokban, ahol nem tiltják, az iskolai körzetek tiltják meg bölcsen a káros gyakorlatot.

Mégis sok tévesen tájékozódó iskola és hivatalnok van, valamint sok rosszul tájékozott szülő, akik azt hiszik, hogy rendben van, ha a gyerekeket fizikai erőszakkal vagy annak fenyegetésével kezelik. Mit tehetnének a felvilágosult, felelős szülőktársak?

Ha értesülünk róla, hogy az iskolabusz fékje vagy gumija hibás, nem engedjük arra a buszra a gyerekünket és követelnénk az iskolai illetékeseket, hogy azonnal oldják meg a problémát. Ha értesülnénk róla, hogy a levegő-csővek az iskolánkban

azbeszttal vannak bélelve, azonnal eltávolítanánk onnan a gyereket és a többi szülő is figyelmeztetnénk a veszélyre.

A testi fenyegetés nem különbözik ettől. Nagyon veszélyes és a közösségben minden értelmes embernek egységesen fel kéne lépnie ellene.

Szülőként jogunk van az ismert veszélyektől megvédeni a gyereket. Tájékoztassuk a helyi közoktatási hatóságot, hogy senkinek nincs joga a gyereket veszélyeknek kitenni az iskolában.

■ VERÉS ÉS AZ AGY FEJLŐDÉSE

A korai gyermekkorban az agy gyorsabban fejlődik, mint a test bármely más szerve. 5 éves korra az agy eléri a felnőtt agysúly 90%-át és 7 éves korra teljesen kifejlődik. Emiatt a kisgyerekkor nagyon érzékeny periódus az agyfejlődés terén.

A fájdalom és a félelem stresszt okoz a veréskor és ez hátrányosan befolyásolhatja a gyermeki agy fejlődését. Pontosan ez az az időszak, amikor nagyon rugalmas és sérülékeny a gyerek és ilyenkor kapnak gyakran testi fenyegetést. Az eredmény: a természetes, egészséges agyi fejlődés megtörik és élethossziglani visszafordíthatatlan sérülések következhetnek be.

Martin Teicher dr. a MacLean Kórházból, Belmontban, Massachusetts államban azt mondja: „Tudjuk, hogy egy stressznek kitett állat a korai években félelmet, szorongást és stresszt épít be az agyába. És ugyanez a helyzet az embereknél is.”³ Teicher cikkében azt írja: „Az új agykutatási módszerekkel és kísérletekkel bizonyítható, hogy a gyermekek bántalmazása tartós kárt okozhat az agynak a fejlődés során. Ez azt jelenti, hogy sokkal nagyobb hangsúlyt kell tenni a gyermekbántalmazás megelőzésére, mielőtt sokmillió fiatal áldozat visszafordíthatatlan károsodást szenved.” A társadalom a gyerekevelésben amint vet, úgy arat.⁴ Egyetlen felelős szülő sem akarja gátolni a gyermek normális agyi fejlődését, de a gyerekek bántalmazói mégis, ha szándéktalanul is, de ezt teszik.

■ MIT MONDANAK A SZAKÉRTŐK

„Minden testi fenyegetés” vagy „nászpángolás” erőszakosan megtámadja egy emberi lény teljességét, integritását. A hatás örökre megmarad az áldozat lelkében és személyiségének megbocsátást nem ismerő részévé alakul: hatalmas csalódás, amely ellenségessé teszi őket és később a mások elleni erőszak formáivá alakul. Minél hamarabb, minél többen megértjük, hogy a gyerekek irányába a szeretet és a kedvesség az egyetlen alkalmas viselkedés. A gyerek ezáltal válik olyan kedves emberré, amilyent maga is megtapasztalt. Ezt meg kell érteni a gondviselőknek.” **Ashley Montagu**, Antropológus

„A testi fenyegetés a tanulási folyamatot és a társadalmilag felelős felnőtt kialakulását akadályozza. Fontos, hogy a közegészségügy dolgozói, s mindazok, akik gyerekeveléssel vannak

kapcsolatban, s a gyerekek érzelmi és testi egészségéért fáradoznak, támogassák a nem-erőszakos alternatív módszereket, hogy kialakuljon az önuralom és a felelősség a gyerekekben és kamaszokban.”

Dr. Daniel F. Whiteside, Tiszti főorvos-helyettes, Egészségügyi Minisztérium, Ronald Reagan elnök kormányában

„A büntetések, akár a rendőrség, akár a tanárok, akár a házastársak vagy szülők részéről éri a gyereket, mindig azonos hatást érnek el: (1) menekülés – a neveléstörténetben nevezik szökésnek is, (2) ellentámadás-vandalizmus, támadás az iskola, a tanárok ellen, (3) apátia-dacos és konok semmittevés, visszavonulás. Minél erőszakosabb a büntetés, annál komolyabbak a mellékhatások.”

B. F. Skinner, Ph.D., Professzor, Pszichológia Tanszék, Harvard

„A testi büntetés arra tanítja a gyerekeket, hogy elfogadják és eltűrjék az agressziót. Minden kamaszkori és felnőtt agresszivitás gyökere, különösen az antiszociális bűnözés ebből ered.”

Philip Greven, Professzor, Történelem Tanszék, Rutgers University

„A sokszor emlegetett „vallási érvelés” a Példabeszédek Könyvének néhány elszigetelt megjegyzésére támaszkodva pártolja a gyermekek verését. Ha ilyen töredékeket bányászunk a Bibliából, akkor a rabszolgaság védelmében, az asszonyok merev elnyomása érdekében, a többnejűségért vagy az incesztus és a gyermekáldozat mellett is érveket találhatunk benne. Nekem úgy tűnik, hogy a brutális és bosszúsomjas testi bántalmazás gyakorlata nem összeegyeztethető a Biblia szeretet és megbocsátást tanító fő témáival, amely a gyerekek tiszteletét javasolja, és általánosságban elítéli az erőszakot és a bosszút mint az emberi ellentétek megoldásának útját.”

Thomas E. Sagendorf, Methodista pap, Toledo, Ohio

„Az önfegyelem kifejlődése, amit lelkiismeretnek nevezünk, a gyermekek és gondviselőik megfelelő interakciójából ered. A szeretetet és tiszteletet tapasztaló gyerekek esetében előmozdítjuk a lelkiismeret kifejlődését, míg a fájdalom, a félelem, amely a verésből és a nászpángolásból ered, akadályozza a fejlődését. Társadalmunkban be kell fejezni a gyerekek fizikai büntetését, ha azt akarjuk, hogy önuralom és lelkiismeret vezessék és ne az ellenkezője.”

H. Patrick Stern, M.D., Professzor, Nevelési-, Pszichiátriai- és Viselkedéslélektani tanszék, Arkansas Orvosi Egyetem.

„A fájdalom vagy a kényelmetlenség, a mérges kicsiny gyerekek esetében sem megfelelő a gyermekekkel való kommunikációban.”

Amerikai Orvosi Kamara, Képviselőház, 1985

„A szolgálai fegyelm szolgálai temperamentumot eredményez... A verés és a többi szolgálai és testi büntetés nem alkalmas azoknak a fegyelmezésére, akikből szeretnénk bölcs, jó és tehetséges férfiakat nevelni.”

John Locke, 1632–1704, „Gondolatok a nevelésről,” 1692.

„Ne szidjad hirtelenül a tanoncot, mert az elnyomja eszét és elbátortalanítja szorgalmát, hanem kedvesen terelgesd, amitől akarni fogja útját megjavítani, és örömmel halad majd a tanulás szeretetében... Mondja gyakran a mester: „Igen, jól csinálod!” Mert higgyétek meg, nincs annál jobb kovakő a szellem és a tan

³ („A gyermekbántalmazás árt a fejlődő agynak”. www.Yahoo.com, News, 2000. december 29.

⁴ „A Gyermekbántalmazás neurobiológiája” *Scientific American*, March, 2002., 70. és 75. oldal

szeretetének élesítésére, mint a dicsérő szó... Véleményem szerint a szeretet megfelelőbb a félelemnél, a kedvesség hatásosabb a verésnél, ha jól akarjuk a tanulásra nevelni a gyermeket.”

Roger Ascham, (I. Erzsébet angol királynő nevelője), Az Iskolamester, Anglia, 1568

„A gyermeket becsületes gyakorlatra akkor neveljük, ha bátorítjuk őket és érvelünk, semmiképpen nem rossz bánásmóddal vagy ütésekkel.”

Plutarchosz, i. sz. 46–120., „A gyermeknevelésről” Vol. I, Moralia, Hellász

„Visszataszító és rabszolgamódú kezelés... Ha a gyermeket verik, a félelem és a fájdalom olyan eredményeket hoz, amiről nem jó beszélni, ami szegény forrása, s a szegény zaklató és deprimáló a lélekre és a gyermeket a napvilág kerülésére vezeti... nem is folytatom. Éppen eleget tudunk erről már.”

Quintilianus, i.sz. 35-95., Szónoklatok, Róma

■ KÉRDÉSEK ÉS VÁLASZOK

K: Mi a közös szinte minden fiatakorú bűnelkövetőben?

V: Gyerekkorukban szinte biztosan elnászpángolták őket.

K: Mi volt a közös elem a gyerekkorában az alábbiak esetében: Hitler, Sztálin, Pol Pot, Szaddam Husszein és Charles Manson?

V: Mindegyiket kitartóan, erősen és szigorúan fizikailag büntették kiskorukban.

K: Mi a közös vonás a halálraítéltek celláiban lakók esetében?

V: Hogy sokat verték és sanyargatták őket gyerekkorukban.

K: Mi a közös a nemi erőszak elkövetőiben, a tüzet okozókban, a terroristákban, a kínzókban, a sorozatgyilkosokban, a tö-

megyilkosokban, az öngyilkos merénylőkben, az emberrablókban, a lövöldözőkben, a merénylőkben, az erőszakoskodókban, az ételmérgezőkben, a vandál huligánokban, a házastárs-verőkben és a leselkedő, zaklató támadókban?

V: Gyerekkorukban erőszak áldozatai vagy tanúi voltak.

K: Melyik az a gyerek, aki nem fog bűnözők társaságába keveredni?

V: Akit odafigyelő, érzelmileg tápláló, nem-nászpángoló, támogató családban neveltek föl.

K: Mit kell tenni, hogy egy barátságos kiskutyából gonosz, vicsgörgő őrző-védő kutyát neveljünk?

V: Megkötözve kell tartani és gyakran kell verni, rúgni.

■ HA ÖN IS TENNI AKAR A VÁLTOZÁSÉRT...

Egy gondoskodóbb, együttműködőbb, kevésbé erőszakos következő nemzedék kifejlődésének magjait ültetheti el, ha ezt az információt megosztja másokkal – barátokkal, kollégákkal, szomszédokkal, rokonokkal, gyerekei barátainak szüleivel, közösségi vezetőkkel, vallási vezetőkkel, gyerekei tanáraival, helyi és állami nevelési hatóságokkal, képviselőkkel. Hiszünk abban, hogy mindenkinek meg kell hallania ezt az üzenetet.

Tudjuk, hogy az Ön közösségében is lesznek olyanok, akik elvetik a nászpángolás veszélyeiről kialakított következtetéseinket. Egyesek nem lesznek hajlandók erről gondolkodni, vagy szorongani kezdenek, és ellenségessé válnak, mert ezek a gondolatok kényelmetlen érzéseket keltenek bennük. Mások viszont tudni akarják, hogy miért nem működnek a hagyományos gyerekkorú nevelés erőszakos eszközei.

Vannak, akik máris erőszakmentesen nevelik a gyerekeiket, de meg kell őket erősíteni, hogy helyesen cselekszenek. Mondja

el nekik, hogy létezik a „ProjectNospank” (A nem-náspáng projekt) internetes oldal, címe: www.nospank.net, ahol 1001 okot találnak arra, hogy ne náspángoljanak.

Hiszünk abban, hogy egy szép napon hamarosan a civilizáltabb emberiség döbbsen szájalommal értesül majd arról, hogy volt idő, amikor az emberek azt hitték, a náspángolás „jót tesz” a gyerekeknek.

Jordan Riak

További olvasmányok:

Judith Herman: *Trauma és Gyógyulás, Háttér Könyvek, Budapest, 2003.*

Susan Forward: *Mérgező szülők, Háttér kiadó, Budapest, 2000.*

Megbocsátás és jóvátétel, Herczog Mária (szerk), CSAGYI könyvek, Budapest, 2003.

Alice Miller: *Kezdetben volt a nevelés, Pont Kiadó, Budapest, 2002.*

Vajda Zsuzsa, Pukánszky Béla: *A gyermekkor története, szöveggyűjtemény, Eöt-vös József Kiadó, Budapest, 1998*

Verésmentes útmutató a jó viselkedéshez

⁵ *Míndez egy szórólapon terjesztett útmutató része, amelyet 2000-ben a Vessünk véget a gyerekek fizikai fenytésének! (EPOCH – End Physical Punishment of Children) elnevezésű brit országos kampány során terjesztettek ingyenesen a szülők számára.*

■ MINDANNYIAN JÓ GYERMEKEKET SZERETNÉNK

Egy gyermeket felnevelni sok időt, erőfeszítést és idegeskedést jelent, de ugyanakkor rengeteg örömet is, mikor rendben mennek a dolgok.

Kik a „jó gyerekek”? Feltehetően azok, akik:

- *nem tesznek olyasmit, amit nem kéne;*
- *azt teszik, amit tenniük kell;*
- *vidámak, kedvesek, udvariasak;*
- *a viselkedésükkel alkalmazkodnak a hangulatunkhoz;*
- *és nem hagynak cserben társaságban sem.*

Kérdés persze, hogy tényleg őket tekinthetjük-e jó gyerekeknek, de ha ez az elvárás, akkor vajon milyen neveléssel érhetjük el, hogy gyermekeink ilyenek legyenek, méghozzá a lehető legkisebb koruktól?

A válasz a pozitív nevelés, amely kiépíti a gyermekben a nekünk való megfelelési vágyat.

Ez NEM az a fajta nevelés, amely úgy próbálja jóvá tenni a gyermeket, hogy megbünteti, ha engedetlen.

És semmiképpen NEM az a féle, amely érzéseik megsértésén alapszik... és SOHA nem fizikai büntetés, mint a verés... **mert a verés nem más, mint az adott probléma legegyszerűbbnek látszó megoldása, amely azonban nem a kívánt célhoz vezet.**

Mi a baj a büntetésekkel? A büntetéssel, mint például az édességektől vagy a televíziózástól való eltiltással, a kiküldéssel, vagy a leszúrással, nem lehet elejét venni a „rosszaságnak”. Ez csak együttműködéssel, a figyelem elterelésével vagy lekötésével érhető el. Ha elérjük a büntetés szintjét, máris késő.

A büntetés nem tanítja meg a gyermeket arra, hogy hogyan viselkedjen a jövőben, csak azt mutatja meg, hogy rosszat csi-

nált, – vagy legalábbis számunkra el nem fogadhatót – azt nem, hogy mi lett volna a helyes magatartás. A büntetés nem sarkallja a gyermeket arra, hogy jobb legyen, csak dühössé és macacská teszi.

A fizikai büntetés, mint a verés vagy a szobafogság, csak megszakítja az engedetlenséget (és enyhít a haragunkon), de nem tanít jó viselkedésre, mert a sokkhatás mindent kitöröl a gyermek fejéből, így csak a verésre emlékszik és arra nem, hogy miért kapta, akármennyire is elmagyarázzuk. (Kérdezzük meg bármely gyermeket, miért kapta az utolsó verést. Azt fogja válaszolni, hogy nem tudja, vagy hogy anyu mérges volt.)

A verés pont azokat az érzéseket hozza felszínre a gyermekben, amelyekkel meg kéne birkóznia: a haragot és az önkontroll elvesztését. Megverni egy hisztiző totyogót, vagy egy tizenégy éveset a neveltelenségéért, csak olaj a tűzre.

A gyermekek főleg a szülők utánzásával tanulják meg, hogyan kell viselkedniük. Így megverni egy gyereket azért mert megütött, vagy megharapni, azt aki harapott, nem tanítja meg, hogy nem szabad ütni vagy harapni.

A jutalmazás sokkal jobban működik – a dicséret, a támogatás és az ölelés csakúgy, mint a kézzelfogható dolgok – egy banán vagy ajándék –, mert a jutalom motiválja az embereket és megfelelésre ösztönöz.

Gondoljunk magunkra, kinek dolgoznánk keményebben: egy olyan főnöknek, aki túlóradíjat ajánl, ha öt perccel tovább dolgozunk, vagy egy olyanak, aki levonja a bérünkből, ha öt percet késünk?

■ FÉLELEM AZ ELKÉNYEZTETÉSTŐL

Kevesebbet büntetni és felhagyni a veréssel nem jelenti a fegyelm enyhülését, és főleg nem vezet elkényeztetéshez.

A gyermek nem válik elkényeztetetté attól, hogy a szülők gyengédek és partnerként kezelik őt, vagy mert örömmel töltenek vele időt, és foglalkoznak vele. Az elkényeztetés nem arról szól, hogy mit kap a gyerek, hanem arról, hogy miért.

Elkerülhetetlen, hogy a gyerekekkel, aki gyakran nyávogással vagy hisztizéssel zsarolva vesz rá minket arra, hogy valamit meggyőződésünk ellenére megengedjünk vagy adjunk, erőjátékba keveredjünk, ami elkényeztetéshez vezethet. De ha meg tudjuk tartani az értelmes és szükséges kereteket, határokat, vagyis a „nem” az nem, akármennyire is nyugösködik, a kedvében járhatunk, amennyire csak akarunk, sosem lesz elkényeztetve.

Segítsük a gyermeket, hogy jó lehessen – vezessük rá, hogy azt akarja tenni, amit mi várunk tőle, és feleslegesen ne korlátozzuk a szabadságában.

Segítsük a gyermeket, hogy ne legyen rossz – használjuk ismereteinket hogy elkerüljük, tapasztalatainkat és erőnket, hogy feloldjuk a rossz szituációkat ahelyett, hogy büntetnénk. Ha továbbra is bosszantó dolgot művel, ajánljunk neki valami más elfoglaltságot.

Kerüljük a csatákat, amikből nem kerülhetünk ki győztesen – szembesülnünk kell vele, hogy ezekből rengeteg van, mint

például harcok az evésért, a leckeírásért, az időbeni hazaérkezésért, a részvételért a házimunkában stb. Szidhatjuk, fenyegethetjük, megverhetjük, gyötörhetjük őt (és magunkat), de nem tömhetjük meg, nem kényszeríthetjük tanulásra, vagy munkára.

Ne feledjük, hogy mi vagyunk a felnőttek – ne süllyedjünk le a kisgyerek szintre és ne kapcsolódjunk be a hisztizésbe. Ha nem sikerült elkerülni a kitörését, nem tehetünk semmit a csillapodásáig, mert az érveink nem fognak meghallgatásra találni, és a düh vagy a verés csak ront a helyzeten. Ha otthon vagyunk, próbáljunk elvonulni és elfoglalni magunkat valamivel, ne vegyünk tudomást a zajról és fojtsuk el magunkban a sikítás vágyát egy kis dudorászással.

Ha nyilvános helyen vagyunk és zavar minket a járókelők, vásárlók cöcögő rosszállása (akik könnyen elfelejtik, hogy minden gyerek hisztizik időnként), próbáljunk meg félrevonulni egy elhagyatottabb helyre (parkoló, mosdó) és ott várjuk meg, míg lehiggad, hogy megölelhessük és újra kezdhessük.

Gondoljuk meg, mielőtt nemet mondunk, de aztán már tartasuk magunkat hozzá – jó elkerülni az összeütközéseket, és

tág korlátok között nevelni, de ha egyszer már nemet mondtunk, ne engedjünk belőle.

A gyermekeknek rá kell jönniük, hogy nincs értelme vitázni és jelenetet rendezni. Ez nem azt jelenti, hogy verést kapnak, csak annyit, hogy ha a válasz „nem” volt, az érdemi változások nélkül, mindig „nem” marad.

Mutassunk példát: minél több udvariasságot, megértést, együttműködést tanúsítunk gyermekünkkel szemben, annál többet kapunk majd vissza tőle. Ha kiabálunk, mikor rálép a lábunkra, valószínűleg ő is fog, ha a fésűvel húzzuk a haját. Ha mindig túl elfoglaltak vagyunk ahhoz, hogy meghallgassuk, nehezen fogjuk elérni, hogy ránk figyeljen. És ha azt akarjuk, hogy különösen udvarias legyen a vendégeinkhez, sose szidalmazzuk vagy kötekedjünk vele a barátai előtt. Nem kell kitűnnünk ahhoz, hogy elnyerjük gyermekünk tiszteletét, hisz az már úgyménié.

Bár a gyerekek természetesnek veszik, hogy a szülők tökéletesek, ne szégyelljük bevallani, ha tévedtünk, vagy akár bocsánatot kérni, ahogyan tőlük várjuk. És ha olyasmiről kérdez, amire nem tudunk válaszolni – hát, úgysem akartuk, hogy azt gondolja rólunk, mindent tudók vagyunk, igaz? Próbáljuk együtt megtalálni a választ.

A vér szerinti szülő reprezentációja mint „fantom” örökbefogadó családokban

Egészséges fejlődés esetén a tárgyállandóság kialakulására (kb. 3 éves kor) a „jó” és „rossz” anya képe egyébe szerveződik a gyermek reprezentációs világában.

A „megkettőzött anya” az örökbe fogadott gyerek reális világának része.

Az ismeretlen szülő-anya képe az örökbe fogadó szülő fantáziált vér szerinti anyaképének közvetítettjeként reprezentálódik a gyermekben.

A cikk esetrészletekkel illusztrálja, hogy az örökbe fogadó szülők transzgenerációs mintái az örökbefogadás jogi szabályozóival karöltve, milyen módon serkentik vagy gátolják az örökbe fogadott gyerek egészséges személyiségfejlődését.

■ TÖRVÉNY KORLÁTOZZA A TÖRVÉNY BETARTHATÓSÁGÁT

A gyámhivatal örökbefogadást engedélyező határozatának jogerőre emelkedése után az örökbe fogadott gyerek szülőt és gyökeret vált. Születését újra anyakönyvezzük, vér szerinti szülei adatait törlik születési anyakönyvből, örökbefogadóit jegyzik be vér szerinti szüleiként.

Az örökbe fogadott gyerek születésekor kapott családi neve örökbe fogadó szülei családi nevére változik, utónevet is ők választhatnak neki.

A Családjogi Kódex (Csjt.) kimondja, hogy az örökbefogadás után a vér szerinti szülőkkel a gyermeknek minden kapcsolata

megszakad. A vér szerinti anya a lemondást követően soha többé nem keresheti gyermekét. A 14. életévét betöltött gyermek, kérelmet nyújthat be vér szerinti szülei adatainak megismerése iránt, teheti azt, amennyiben tisztában van örökbefogadottságával. A Hatóságnak lehetősége van a tájékoztatást nem engedélyezni, amennyiben úgy ítéli meg, hogy az a gyermek érdekeivel ellentétben áll, pedig a Gyvt. kimondja, hogy az örökbe fogadott gyermeknek, alapvető joga hogy származását és vérszerinti családját megismerje. Az örökbe fogadott gyerek jogainak mindenkor érvényesítési módjáról azonban sem a Polgári törvénykönyv (Ptk.), sem a Csjt. nem rendelkezik, a gyermek származása titokban tartható.